

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a prezenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára

Felelős szerkesztő és kiadó: SZEMERJAY-PETRÁN TIBOR Dr. KIJADJA: A MAGYARORSZÁGI KIR. KÖZJEGYZŐK ORSZÁGOS EGYLETE. budapesti kir. közjegyző.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, XIV., Thököly-út 39. Telefon: 297—069

Magyarországi Királyi Közjegyzők Országos Egyletének postatakarékpénztári csekk számlája: 41.951.

Az öröklési jog és az ajándékozás az új olasz polgári törvénykönyvben — közjegyzői szemmel

Ismerteti: *Östör András dr.* budapesti kir. közjegyzőhelyettes.

Dino Grandi igazságügyminiszter 1939. október 26-án terjesztette Viktor Emánuel király és császár elé terjedelmes miniszteri indokolás kíséretében az Olasz Polgári Törvénykönyvnek: „A halál következtében beállott jogutódlás és az ajándékozások könyve” című második kötetét, amelyet az uralkodó ugyanaznapi kelettel szentesített.

Ez a kódex, — amely 1940. április 21-én életbelépett, — szerencsésen egyesíti az olasz jog ősi hagyományait a modern kor követelményeivel. Különösen erőteljesen érvényesül a törvénykönyvben egyrészt a családvédelem, másrészt a törvénytelen gyermekek érdekvédelmének az elve.

Nem vagyok hivatott arra, hogy rendszeresen ismertessem, ha csak nagy vonalakban is, az olasz örökjogot, — a közlöny mai kényszerűen szűk terjedelme erre egyébként sem adna módot. Így tehát mindössze arra szorítkozom, hogy a törvénynek egyes olyan rendelkezéseit mutassam be, amelyek vagy a magyar jogtól való szöges eltérésük, vagy a bennük megnyilvánuló modern szociális és erkölcsi gondolat folytán, vagy végül — különösen a végintézkedések és ajándékozások alakításai tekintetében, — közjegyzői szempontból bírnak különös érdekességgel.

Feltűnő mindjárt, hogy a törvény egy könyvbe foglalja össze az öröklést és az ajándékozást, hasonlóan, mint nálunk az illetéktörvény.

Ennek az összefoglalásnak az alapja nyilván az ingyenes vagyonszállás, amely mind az öröklés, mind pedig az ajándékozás fogalmához kapcsolódik, valamint az a tény, hogy az esetek túlnyomó részében mind a kettő a közeli rokonok körére korlátozódik.

Östör András dr.: Az öröklési jog és az ajándékozás az új olasz polgári törvénykönyvben — közjegyzői szemmel.

A közjegyzői szervezet szabályozása a visszacsatolt erdélyi részekben.

Közjegyzői kamarák közgyűlései.

Közlemények.

Közjegyzői kérdések a parlament előtt.

A közjegyzői kar képviselői az igazságügyminiszternél.

Vitézi eskü.

A Magyar Jogászegylet diszközgyűlése.

Katonai szolgálat beszámítása a joggyakorlati időbe.

Allásközvetítések.

Kihirdetett törvények.

Rendeletek.

Jogi- és illetékügyi irodalmi szemle.

Gazdasági Jog.

Deutsche Notar-Zeitschrift.

Magyar Jogi Szemle.

A kódex egyébként 356 meglehetősen rövid szakaszból áll, amelyből az 1—315 szakaszok tárgyalják az öröklési jogot, a 316—356 pedig az ajándékozás jogszabályait.

Az öröklés alapja vagy törvény, vagy végrendelet. (2. szakasz első mondata.) A miniszteri indokolás szerint már ez a mondat is világossá teszi, hogy az öröklésnek csakis törvény vagy végrendelet lehet az alapja, ennek ellenére azonban a törvény szükségesnek tartotta a 3. szakaszban kifejezetten is kijelenteni, hogy az örökösödési szerződések semmiek, szerződés tehát az öröklés jogcíméül nem szolgálhat.

Semmis az olyan szerződés is, amelyben valaki még meg nem nyílt hagyatékban való öröklésről mond le.

Ezek a jogszabályok egyrészt biztosítják a korlátlan végrendelezési szabadságot, másrészt elejét akarják venni az ilyenfajta szerződésekből eredhető családi viszályoknak. Beleilleszkednek végül azoknak a rendelkezéseknek a sorába, amelyek a családi kapcsolatokat mindenféle üzleti vonatkozástól és vagyoni érdektől megtisztítani igyekeznek.

A hagyatékot egyébként elfogadással szerzi meg az örökös, minthogy az olasz jog nem ismeri az ipso jure öröklés elvét. Ezzel függnek össze azok a rendelkezések, amelyeket, — vagy legalább is amelyhez hasonlókat az O. P. T. K.-ből ismerünk. Ilyen pl. a hereditas jacensnek, a leltár jogkedvezményének stb. fogalma.

A kódex III. fejezete rendelkezik az érdemtelenekről és ezt a kérdést jelenlegi jogunknál jóval szigorúbban kezeli. Nemcsak azok érdemtelenek az öröklésre, akik az örökös ellen követtek el gyilkosságot vagy szándékos emberölést, hanem azok is, akik ezt a bűncselekményt az örökös házastársa, fel- vagy lemenői ellen követték el. Érdemtelenít e büntettek kísérlete is. Érdemtelen továbbá, aki az örökösöt, vagy fenti hozzátartozóinak valamelyikét halállal, fegyházzal, vagy három évi börtönnél nem enyhébb büntetéssel büntetendő cselekménnyel vádolja feltéve, ha büntető perben derül ki, hogy vádjával rágalmozást követett el. Érdemtelen az, aki az örökösöt fondorlattal vagy erőszakkal vette rá végrendelet tételére, visszavonására vagy megváltoztatására, vagy az örökösöt ebbeli szándékának végrehajtásában megakadályozta. Érdemtelen, aki az örökös végrendeletét elsikkasztotta, megsemmisítette vagy meghamisította, végül aki hamis végrendeletet készített, vagy ilyet tudatosan felhasznált. Érdekes, hogy a magánjogi Törvényjavaslatunknak a méltatlanságot szabályozó 1770. §-ában foglalt rendelkezések a fentiekhez bizonyos fokig hasonlítanak.

A következő fejezetek tárgyalják az örökség elfogadását, a nyugvó hagyatékot, a leltár jogkedvezményét, az örökös javainak az örökösétől való elválasztását, stb. Olyan rendelkezések, amelyek reánk nézve nem bírnak különösebb érdekekkel.

A X. fejezet rendelkezik a kötelesrészről, illetve a törvény szavai szerint, a kötelesrészre jogosultakról.

A 82. §. szerint: „Azok a személyek, akiknek a törvény a hagyaték bizonyos hányadát biztosítja, illetve az örökléssel kapcsolatos más jogokat tart fenn, a törvényes leszármazók, a törvényes felmenők, a törvénytelen gyermekek és a házastárs.”

A kötelesrész nagyságát a törvény nem egységesen állapítja meg, hanem attól függően, hogy egy kötelesrészre jogosult él-e vagy több és milyen rokonsági kapcsolatban állanak ezek egyrészt az örökösökkel, másrészt egymással.

Ha a hagyatékban csak törvényes gyermekek érdekeltek, a kötelesrész egy gyermek esetén a törvényes örökrész fele, ha pedig több gyermek van, kétharmada. Ha gyermekek nincsenek, — sem törvényesek, sem törvénytelenek, — és az öröklésre a törvényes felmenők jogosultak, a kötelesrész a hagyaték egyharmada.

Ha az örökösöknek csak törvénytelen gyermekei vannak, ezek kötelesrésze a hagyaték egyharmada, (ha csak egy gyermek van) és fele ha a törvénytelen gyermekek száma egynél több. A házastárs, — tehát nem csak a feleség — „kötelesrésze“, ha nem élnek sem törvényes, sem törvénytelen gyermekek, sem felmenők, — a hagyaték kétharmad részének a hasznélvezeti joga.

Ha az örökösöknek törvényes és törvénytelen gyermekei is vannak, ezeknek a törvény összesen a hagyaték kétharmadát biztosítja. Ezen a hányadon belül a törvénytelen gyermekek a törvényesek részének a felét kapják. Ha tehát pl. két gyermek van, és pedig egy törvényes és egy törvénytelen, az örökösök vagyoni részének csak egyharmadáról végrendelezhetik szabadon, a vagyoni kétharmada esik a kötelesrészre. A kötelesrész kétharmadát pedig kapja a törvényes, egyharmadát a törvénytelen gyermek. A fenti rendelkezést kiegészíti még egy szabály, mely szerint oly esetben, mikor kötelesrészre jogosultakként törvényes és törvénytelen gyermekek is érdekeltek, a törvényes gyermeknek, — vagy ha több van, azok összességének a kötelesrésze nem lehet kevesebb az egész hagyaték egyharmadánál.

A törvényes leszármazóknak egyébként jogában áll a törvénytelenek kötelesrészét vagy készpénzben kifizetni, vagy a hagyatéki ingatlanokból kihasítással kiadni. (87. §.).

Ha az örökösöknek egy törvényes gyermeke és házastársa maradt, a gyermek kötelesrésze a hagyaték fele, azaz a továbbiak érdekében mondjuk úgy, hogy $\frac{3}{6}$ része. Ebből a háromhatod részből $\frac{2}{6}$ részt minden korlátozástól mentesen kell megkapnia, $\frac{1}{6}$ részre pedig a házastárs hasznélvezeti joga terjed ki. Minthogy azonban a házastárs kötelesrészszerű hasznélvezete az egész hagyaték $\frac{1}{3}$ részére vonatkozik, a még hiányzó hányadhasznélvezet a kötelesrésztől mentes vagyont terheli.

Ha az örökösöknek házastársa mellett egynél több törvényes gyermeket hagyott hátra, ezek kötelesrésze mint tudjuk, az egész hagyaték $\frac{2}{3}$ része, a házastárs hasznélvezete pedig ebben az esetben a hagyaték $\frac{1}{4}$ részére szorítkozik.

Ugyanez a helyzet akkor is, ha a házastárs és törvényes gyermekek mellett törvénytelenek is léteznek. A törvényes és törvénytelen gyermekek kötelesrész hányada ebben az esetben a 87. §-ban foglaltak szerint számítható ki. (88. §.).

Ha az örökösöknek csak házastársa és egy törvénytelen gyermeke maradt, — törvényes tehát nem — a házastárs „kötelesrésze“ a hagyaték $\frac{5}{12}$ részének a hasznélvezete. A törvénytelen gyermeké pedig az

egész hagyaték 1/4 része korlátozástól mentesen, továbbá a házastárs haszonélvezetével terhelt rész 1/5 része.

Ha a házastárs mellett több törvénytelen gyermek van, — törvényes nincs — a törvénytelen gyermekek kötelesrésze a hagyaték 3/6 része. Ebből 2/6 részt korlátozástól mentesen, 1/6 részt pedig a házastárs haszonélvezeti jogával terheltén kapnak. A házastárs kötelesrésze ebben az esetben a hagyaték 1/3 részének a haszonélvezete, amely a fentiek szerint részben a törvénytelen gyermekek kötelesrészét, részben az attól mentes hagyatékot terheli. (89. §.).

Ha az örökhagyó csak házastársat és törvényes felmenőket hagyott hátra, a házastárs kötelesrésze a hagyaték 5/12 részének a haszonélvezete, a felmenőké pedig a hagyaték 1/4 részének a tulajdonjoga. A kötelesrészszerű haszonélvezet a felmenők kötelesrészétől mentes vagyont terheli. (90. §.).

Ha az örökhagyó után csak törvényes felmenők és törvénytelen gyermekek maradtak, ezek összességének a kötelesrésze — ha egy gyermek van, a hagyaték fele, ha több kétharmada. Ezen a hányadon belül a felmenők és törvénytelen gyermekek egyenlő arányban részesednek azzal a megszorítással, hogy a felmenők hányadrésze nem lehet kevesebb az egész hagyaték 1/6-ánál. (91. §.).

Ha a törvényes felmenőkön és törvénytelen gyermekeken kívül házastárs is maradt, a kötelesrészenek fenntartott vagyon a hagyaték 2/3 része. A felmenők az egész vagyon 1/5 részét kapják, ha csak egy törvénytelen gyermek van, és 1/6 részét, ha több. A kötelesrészenek ezt meghaladó hányada a törvénytelen gyermekeké, de az ő részüket terheli a házastárs haszonélvezeti joga, amely az egész hagyaték 1/3 részének megfelelő hányadára terjed ki. (92. §.).

Amint látjuk, az olasz közjegyzőnek nem mindig egyszerű a feladata, ha a kötelesrésszel kapcsolatos kérdéseket kell neki a gyakorlatban, minden érdekelt lehető megelégedésére megoldania.

Igaz, hogy a törvény a 93. §-ban azt a jogot biztosítja az örökösöknek, hogy a házastárs kötelesrészszerű haszonélvezeti jogát méltányos életjáradékkal, vagy a hagyatékhoz tartozó ingatlanok vagy tőkék hozamának biztosításával megválthatják. Ha erre nézve nem jönne létre meg egyezés az örökösök és a házastárs között, a bíróságnak kell döntenie.

Ezt követően szól a törvény a kötelesrész kiegészítéséről abban az esetben, ha azt az örökhagyó végrendeletével, vagy előzetes ajándékozásokkal megsértette volna, majd ugyanennek, — a X. fejezetnek a II. címében intézkedik a törvényes öröklésről.

Ha az örökhagyónak törvényes gyermekei vannak — törvénytelenek nincsenek, — mindent a törvényes gyermekek örökölnek fejenként, illetve törzsenként egyenlő arányban. A törvényes gyermekekkel egyenrangúak a törvényesítettek és az örökbefogadottak. (Ezek az utóbbiak az örökbefogadó rokonai után nem örökölnek.) (112. és 113. §§.).

Ha az örökhagyónak sem gyermekei, sem testvérei, sem ezek leszármazói nincsenek, a szülők örökölnek egyenlő arányban és ha ők sem élnek, az ő felmenőik. (114. és 115. §§.).

Ha viszont nincsenek sem gyermekei, sem felmenői, a testvérek örökölnek. A féltestvérek az édestestvérek örökrészének felét kapják. (116. §.).

Abban az esetben, ha gyermek sincs, de testvérek és felmenők is élnek, mindezek fejenként egyenlő arányban örökölnek azzal a megszorítással, hogy a szülőknek, — vagy ha csak egy szülő él, annak örökrésze nem lehet a hagyaték 1/3 részénél kisebb. (117. §.).

Ha nincsenek az örökhagyónak sem gyermekei, sem felmenői, sem testvérei, vagy ezektől leszármazott rokonai, — a legközelebbi rokonok következnek, de a hatodik izen túl elvész az öröklés joga. (118. §.).

A 119. és következő szakaszok rendelkeznek a törvénytelen gyermekek örökléséről. A törvénytelen gyermekeknek akkor van öröklési joga, ha az örökhagyó törvényes formában elismerte őket saját gyermekeinek, vagy ha ezt bírói ítélet állapította meg.*

Ha az örökhagyónak törvényes gyermekei mellett törvénytelen is van (vagy vannak), a törvénytelen gyermek örökrésze fele a törvényesének. A törvényes gyermekek örökrésze azonban nem lehet kevesebb a hagyaték 1/3 részénél. Ezenkívül szabadságukban áll a törvénytelen gyermekek örökrészét készpénzben, vagy a hagyatékából elkülönítendő ingatlanokkal kielégíteni. (Hasonlóan, mint a kötelesrésznél.).

Ha az örökhagyónak nincsenek törvényes gyermekei, csak törvénytelenek, és ezenkívül élnek felmenők, vagy házastárs, a törvénytelen gyermekek öröklik a hagyaték 2/3 részét, a felmenők, — vagy a házastárs — pedig 1/3-át. Ha pedig felmenők és házastárs is létezik, a hagyaték 1/3-a házastársé, 1/4-e a felmenőké és a fennmaradó rész a gyermekeké. (Különös, hogy a törvény nem közös nevezőjű törtekkel fejezi ki az örökrészeket.).

Ha az örökhagyónak nincsenek sem törvényes gyermekei, sem felmenői, sem házastársa, egész hagyatékát a törvénytelen gyermekek öröklik. (122. §.).

Abban az esetben, ha törvényes rokonok három izen belül nincsenek, a törvénytelen gyermek nagyszülője után is örökl. (123. §.).

Sőt örökölnek a szülők is a törvénytelen gyermek után, ha ez leszármazók és házastárs hátrahagyása nélkül hal meg. (124. §.).

Külön tárgyalja a törvénykönyv a házastárs öröklési jogát. Ha törvényes gyermekek vannak, a házastársnak haszonélvezetre van joga, amely egy gyermek esetén a hagyaték felére, különben pedig 1/3 részére terjed ki.

Ha törvényes gyermek nincs, csak törvénytelen, a házastárs a hagyaték 1/3 részét örökl. Ha pedig gyermekek nincsenek, de a házastárs mellett élnek felmenők, vagy testvérek, vagy felmenők is és testvérek is, a házastársé lesz a hagyaték fele. (128. §.).

* Öröklési joga nincs ugyan, de életjáradékra jogosult a törvénytelen gyermek, ha a 119. §-ban megkövetelt módon nem tudja ugyan az örökhagyótól való származását bizonyítani, de megfelel legalább a Polgári Törvénykönyv I. kötetének 277. §-ában foglaltaknak, vagyis ha az örökhagyó apasága (vagy anyasága) közvetve következik polgári vagy büntető ítéletből, vagy ha semmisnek nyilvánított házasságtól függ, vagy végül, ha az örökhagyó írásban ismerte el saját gyermekének.

Ha pedig távolabbi rokonok élnek csak a házastárs mellett, ez örökli a hagyaték 3/4 részét, feltéve, hogy az oldalági vagy egyéb rokonok negyediznél nem távolabbiak, mert akkor a házastárs örökli az egész vagyont. (129. §.).

A 133. §-al kezdődik a végrendeleti öröklés szabályozása, amelyből különösen a végrendelet alakiságai érdemelnek figyelmet.

A 147. §. szerint a rendes végrendelet kétféle lehet: holográf végrendelet és közjegyzői végrendelet. A közjegyzői végrendelet ismét kétféle: nyilvános és titkos.

Nem ismeri tehát a törvény az allográf és a szóbeli végrendelet fogalmát.

A holográf végrendelet érvényes, ha az örökhagyó azt sajátkezűleg írta, kelettel ellátta és aláírta. (148. §.).

Ezek az igen üdvös és követendő rendelkezések egyrészt minden irni és olvasni tudó embernek lehetővé teszik, hogy tényleg saját maga, idegen segítség igénybe vétele nélkül érvényes végrendeletet alkothasson, másrészt elejét veszik számtalan végrendelet-megtámadási pernek és egyéb családi egyenetlenségnek.

Nagyon jól tudjuk, hogy a ma érvényben lévő jogszabályaink szinte százszázalékosan kizárják azt a lehetőséget, hogy nem szakképzett jogász érvényes és szabályszerű magánvégrendeletet készíthessen. Ez alól csak a gyermekek és házastárs javára szóló, kiváltságos magánvégrendelet kivétel.

Mert hol van különben az a — bármilyen intelligens — nemjogász, aki helyesen meg tudná csinálni a végrendeleti tanúk bonyolult záradékát, még akkor is, ha semmi komplikációval nincs összekötve. Nem is szólva azokról az esetekről, ha a végrendelező vagy valamelyik tanú nem tud irni, vagy nem érti a végrendelet nyelvét és azokról a fondorlatos előfeltételekről, amelyekhez például egy érvényes szóbeli végrendelet létrejötté kötve van. A végintézkedések alakiságait szabályozó jelenlegi jogszabályaink csak az örökösödési pereknek és a hamis tanúknak a számát szaporítják. A mai visszás helyzeten a Mtj. sem segít.

Az új olasz kódex rendelkezései követendően világosak és egyszerűek. A sajátkezűleg írt és aláírt végrendelethez tanúk nem kellene. Egyébként pedig csak közjegyzői végrendelet létezik. Szándékosan használok ezt a kifejezést, mert a közjegyzői végrendeletnek csak az egyik válfaja a közjegyzői okiratba foglalt végrendelet, úgynevezett „nyilvános“ közjegyzői végrendeleté, míg a másik, a „titkos“ körülbelül a közjegyzői letétbe helyezett zárt végrendeletnek felel meg. Ez utóbbit nem kell a végrendelezőnek sajátkezűleg írnia, lehet az idegen kézzel vagy gépen írva, a közjegyzőnél való letétel minden alakiságot pótol. Természetes, hogy a végrendeletet személyesen kell letétbe helyezni, az előírt formások betartásával.

Megemlítendő még, hogy a törvény kizárja a közös végrendelet tételének lehetőségét. Ugyanabban az okiratban mindig csak egy személy végrendelezhetik.

A kiváltságos végrendeleteket szabályozó rendelkezések nagyjában megegyeznek a mi jogunkkal, a modern idők jele, hogy a repülőgépen utazók is kiváltságos végrendeletet tehetnek. (A végrendeletet írhatja a repülőgép vezetője, vagy helyettese.).

A kódexnek az öröklési jogot szabályozó további szakaszai a végrendeletek tartalmával, az örökösnevezéssel, a hagyományrendelettel, a helyettesítéssel, végül az osztállyal és a hagyatéki terhek kifizetésével foglalkoznak. Mindezek a rendelkezések ránk nézve nem bírnak különösebb érdekekkel.

Annál érdekesebb az alábbi két rendelkezés, amelyet az ajándékozást szabályozó szakaszok között találunk:

A 329. §. első mondata szóról szóra a következőképpen hangzik:

„Az ajándékozási szerződést közokiratba kell foglalni, — különbeni semmisség terhe mellett.“

Kiegészíti ezt a szabályt a 330. §-ban foglalt az a rendelkezés, amely szerint csekély értékű ingó dolgokra vonatkozó, ajándékozás érvényes létrejöttéhez közokirat nem szükséges, elég az ajándék tárgyának a pusztá átadása. Annak megállapításánál, hogy az érték csekély-e vagy nem, figyelembe kell venni az ajándékozó vagyoni körülményeit is.

A 328. §. azt az első pillanatban meglepő tilalmat állítja fel, hogy házastársak ajándékozási szerződést nem köthetnek, egymásnak semmit nem ajándékozhatnak. Kivéve természetesen végintézkedéssel, kivéve továbbá az átadással történő alkalmi ajándékokat.

Ennek a szabálynak a magyarázatául a miniszteri indoklás többek között a következőket mondja:

„Javaknak az egyik házastársról a másikra ajándékozás útján történő átszállása mélyrehatóan megzavarhatja kapcsolataikat, amelyeknek a kölcsönös megbecsülésen és nem önző anyagi számításokon kell alapulniuk. Másrészt, amíg mind a két házastárs életben van, az életközösség folytán mindegyikük élvezi a másik javait, bármelyikük halála esetére viszont végrendeleti intézkedéssel mindegyik teljes mértékben biztosíthatja a túlélőt.“

Talán ebből a néhány hézagos és kiragadott példából is fogalmat alkothatunk magunknak arról a szellemről, amely a fiatal olasz birodalom törvényhozását eltölti.

Befejezésül még csak arra a tényre akarok rámutatni, hogy Európának ez a legmodernebb törvénykönyve a közjegyzői hatáskört nemhogy megszorítaná, vagy a közjegyzői intézményt egyes álmodern irányzatokhoz hasonlóan feleslegesnek tartaná, hanem teszi mindennek egyenesen az ellenkezőjét.

Közokirati kényszert állapít meg a végintézkedéseknél — kivéve a holográf végrendeletet — az öröklésről való lemondásnál, a hagyaték visszautasításánál, az ajándékozásnál, — bárki köti, akár ingóra, akár ingatlanra vonatkozóan. Ezek az intézkedések beláthatatlanul emelik a közjegyzői intézmény fontosságát, erkölcsi súlyát és tekintélyét.

Nem hiszem, hogy lenne valaki, aki azt hinné, hogy mindezt a pár száz olasz közjegyző kedvéért alkotta volna a fasiszta törvényhozás.

Az a törvényhozás nagyon jól tudta, hogy mit csinál. Azt hiszem, a magyar országházban történt meg egyszer, hogy valamelyik képviselő sokallotta a kultusztárcának iskolaépítésre előirányzott költségvetését. „Képviselő Úr“, — mondta neki a miniszter, „háromszor annyit megtakarítottunk a börtönökön, mint amennyit az iskolákra áldozunk.“

Meggyőződésem, hogy az olaszok is háromszor annyit fognak a polgári perekben megtakarítani, mint amennyit a preventív jogvédelemre a közjegyzői intézmény és hatáskör kiépítésével fordítanak.

És ennek elsősorban nem a közjegyzők látják a hasznát, hanem az egész közösség, amelynek érdekét szolgálja a nemzeti munka keretében a közjegyzői Kar is.

A közjegyzői szervezet szabályozása a visszacsatolt erdélyi részeken.

A minisztérium 7810/1940. M. E. szám alatt bocsátotta ki a rendeletet a keleti és erdélyi országrésznek a magyar szent Koronához való visszacsatolásával kapcsolatos igazságügyi szervezeti rendelkezések tárgyában. A rendelet a visszacsatolt területen mindenekelőtt újra felállítja a kolozsvári, marosvásárhelyi és nagyváradi kir. ítélőtáblát, a besztercei, csikszeredai, dési, kolozsvári, marosvásárhelyi, máramarosszigeti, nagyváradi, sepsiszentgyörgyi, szatmárnémeti, székelyudvarhelyi és zilahi kir. törvényszékeket, 45 kir. járásbírószéket, a táblák székhelyein főügyészségeket, a törvényszékek székhelyein ügyészségeket. Meghatározza ezután a rendelet a táblák kerületébe tartozó törvényszékeket s a törvényszékek kerületébe tartozó járásbírószékeket. A 7—12. §-ok a bírósági, ügyészségi szervezet körébe s a letartoztató és javítónevelői intézeti tisztviselői állásokra vonatkozó alkalmazási előfeltételeket állapítják meg.

A közjegyzői szervezetre vonatkozó rendelkezéseket tartalmazó III. fejezetet az alábbiakban teljes szövegében közöljük.

„13. §. A Magyar Szent Koronához visszacsatolt keleti és erdélyi területen újra rendszeresítetik:

a bánffyhunyadi, besztercei, bethleni, csikszeredai, dési, élesdi, felsővisói, gyergyószentmiklósi, halmi, kézdivásárhelyi, krasznai, magyarlápósi, margittai, máramarosszigeti, nagybányai, nagykárolyi, nagysomkúti, nagyszalontai, naszói, nyáradszeredai, sepsiszentgyörgyi, szamosújvári, szászrégeni, székelyhidi, székelykeresztúri, székelyudvarhelyi, szilágycsehi, szilágysomlyói, színerváraljai, tasnádi, tekei és zilahi kir. közjegyzői állás,

a marosvásárhelyi és szatmárnémeti két-két kir. közjegyzői állás,

a kolozsvári és nagyváradi három-három kir. közjegyzői állás.

Baróton, Csikszentmártonban, Erdődön, Érmihályfalván, Kovásznán, Nagyilondán, Oklándon, Óradnán és Zsibón kir. közjegyzői állás, Nagykárolyban második, Marosvásárhelyen harmadik, Kolozsvárt negyedik kir. közjegyzői állás rendszeresítetik.

Hagyatéki ügyekben és bírói megbízások tekintetében a hidalmási kir. járásbírószék területén a bánffyhunyadi kir. közjegyző, csáki-gorbói kir. járásbírószék területén pedig a dési kir. közjegyző illetékes.

14. §. A kolozsvári közjegyzői kamara újra felállítatik. A kamara területe az egész visszacsatolt keleti és erdélyi országrészre kiterjed.

A kamara megalakulása végett az igazságügyminiszter külön felhívására az 1874:XXXV. t.-c. 212. §-ának megfelelően a kolozsvári kir. törvényszék elnöke teszi meg a szükséges intézkedéseket.

15. §. Kir. közjegyzővé a visszacsatolt területre 1943. évi december hó 31. napjáig azt is ki lehet nevezni, aki a visszacsatolt területen hatályban volt jogszabályok szerint ítélőbírói és ügyészi állásra képesítő vizsgát letette és a vizsga letétele után legalább négy évig mint ítélőbíró vagy ügyész működött, illetőleg ügyvédi gyakorlatot folytatott, vagy három évig közjegyzői működést fejtett ki, valamint azt is, aki a jogtudori oklevelet megszerezte és valamelyik román ügyvédi kamaránál az ügyvédek névjegyzékébe legalább hat évig be volt jegyezve, minden esetben feltéve, hogy a kir. közjegyzői állásra kinevezéshez szükséges egyéb követelményeknek megfelel.

16. §. A 13. §-ban felsorolt kir. közjegyzői állásokat az 1941. évi június hó 30. napjáig pályázat mellőzésével is be lehet tölteni.

17. §. A közjegyzői kamara a visszacsatolt területen működő kir. közjegyző mellé közjegyzői jelöltként az 1943. évi december hó 31. napjáig azt is felveheti, aki az 1940. évi augusztus hó 30. napján a visszacsatolt területen hatályban volt jogszabályoknak megfelelően a jogtudori oklevelet megszerezte, vagy a jogtudományi államvizsgát letette, illetőleg ezzel egyenlő értékű oklevelet szerzett, feltéve, hogy a közjegyzői jelöltként felvételhez szükséges egyéb követelményeknek megfelel.

18. §. A visszacsatolt területre kinevezett kir. közjegyző mellé közjegyzői helyettesként az 1943. évi december hó 31. napjáig azt is ki lehet rendelni, aki a 7. §. értelmében kir. ítélőbírói, illetőleg kir. ügyészi állásra kinevezhető, feltéve, hogy a kir. közjegyző helyettesre megszabott egyéb követelményeknek megfelel.

A IV. fejezet az ügyvédi szervezetre, az V. fejezet az egységes bírói és ügyvédi vizsgára vonatkozó, a VI. fejezet pedig az átmeneti rendelkezéseket tartalmazza. Ez utóbbiak között a 31. §. szerint a visszacsatolt területen működő közjegyzők működése 1940. évi augusztus hó 30. napján megszűnt. A visszacsatolt területen működő magyar közigazgatási hatóság megbízása alapján teljesített közjegyzői működés pedig azon a napon szűnik meg, amelyen az igazságügyminiszter által kinevezett kir. közjegyző működését megkezdi.

8220/1940. M. E. számú rendelet a visszacsatolt területen a polgári peres és nem peres eljárásokat szabályozza s ennek a közjegyzőséget érintő rendelkezései a többek között a 12. §., amely szerint a rendeletnek a bíróságok előtt folyamatban levő ügyekre vonatkozó rendelkezéseit megfelelően alkalmazni kell a közjegyzők előtt folyamatban levő ügyekre is. A 33. §. szerint a magyar bíróságok működésének megkezdése előtt már folyamatban levő hagyatéki eljárás tekintetében a 11.000/1928. I. M. rendelet 64. §-ának rendelkezéseit megfelelően alkalmazni kell. A 47. §. szerint a visszacsatolt területen levő ingatlanokra vonatkozólag a telekkönyvi forgalom egyelőre szünetel; ezekre vonatkozó beadványokat elintézni nem szabad. Ez a rendelkezés azonban a beadványok iktatását, széljegyzését s olyan kérelmek elintézését, amelyek telekkönyvi szemlék, vagy másolatok kiállítására irányulnak, nem zárja ki. A 48. §. utolsó bekezdése szerint a katonai hatóságoktól kirendelt közjegyzők által a működésük idején iránytadó jogszabályoknak megfelelően készített közokirat végrehajthatóságát a rendelet nem érinti.

Az igazságügyminiszter 65.596/1940. I. M. számú rendeletével a Kolozsvárott, Marosvásárhelyen, Nagykárolyban, Nagyváradon és Szatmár-

rémétiben rendszeresített, illetve újra rendszeresített több közjegyzői állásokra vonatkozólag a működési kört örökösödési ügyekben akként állapította meg, hogy az egyes közjegyzők működési köre havonként váltakozva a székhelyükön levő járásbíróóság egész területére kiterjed. Az egyes hónapokat, amelyben elhaltakra vonatkozó örökösödési ügyekben az illető közjegyzők illetékesek, a közjegyzők száma szerint állapítja meg a rendelet. A sorrend tekintetében a kinevező vagy áthelyező okirat kelte, ugyanazon a napon kinevezett vagy áthelyezett közjegyzőnél pedig az életkor az irányadó akként, hogy az előbb kinevezett, vagy áthelyezett illetőleg az idősebb közjegyző a később kinevezett vagy áthelyezett, illetőleg a fiatalabb közjegyzőt megelőzi. A halálozás hónapjára tekintet nélkül az a közjegyző jár el, aki a hagyaték tárgyalására határnapot tűzött, ha a kitűzés az egyébként illetékes közjegyző működésének megkezdése előtt történt. Ez a szabály irányadó a katonai hatóság megbízása alapján közjegyzői tennivalókat végző személyekre is.

E közlöny mult számában adatokat közöltünk a katonai hatóságoktól megbízott közjegyzőkre vonatkozólag. Utólag beérkezett közlések szerint a katonai hatóság megbízása alapján *Kovácsán Kövér* János dr. volt ügyvéd az 1940. IX. 24. kelt megbízás alapján (elődje volt (Gavril) Janesó Gábor dr.), *Naszódon Luca* János dr. volt román közjegyző a katonai hatóság 1940. IX. 13-án kelt megbízása alapján, *Érmihályfalván Jakab* Géza dr. volt ügyvéd 1940. IX. 15. kelt megbízás alapján (elődje Pop Viktor v. román közjegyző) működnek. *Szilágyosmlyón* a katonai hatóság Vicas Valér v. román közjegyzőt állásából elmozdította és *Ajtay* K. Pál dr. volt ügyvédnek adott megbízást, aki a megbízás alapján 1940. X. 18. óta működik.

Ugyancsak e közlöny mult számában kifejezést adtunk annak a véleményünknek, hogy a visszacsatolt területén legfeljebb annyi közjegyzői állás volna szervezendő, mint amennyi a területen régebben a magyar joghatóság alatt volt. Sajnálatosan állapítjuk meg, hogy a 7810/1940. M. E. számú rendelet a régi létszámot jóval meghaladóan, majdnem a román közjegyzői állások számának megfelelő számban, vagyis a régi 40 helyett 54 közjegyzői állást szervezett. Megjegyezve, hogy a román közjegyzőknek nem kellett a korlátlan jegyzői magánmunkálkodással konkurrálniuk s hogy az örökösödési ügyekben jelentősen magasabb volt a román közjegyzők díjszabása, úgy hisszük, helyén valóbb lett volna a tömegállás szervezéssel néhány év ügyforgalmának eredményét bevárni. Kívánatosnak jeleztük az előző szám vonatkozó közleményében azt is, hogy a közjegyzői működés színvonalának, biztosságának és az egyöntetű gyakorlatnak érdekében lehetőleg az anyaországból is helyezzenek át közjegyzőket s nevezzenek ki helyetteseket. Ezzel az elég fontos nézőponttal sehogysem egyeztethető össze az, hogy a kinevezési előfeltételeket a 7810/1940. M. E. számú rendelet lényegesen leszállította s a kinevezéshez a román elméleti kinevezési feltételeknek megfelelően a jogtudori oklevelet elégségesnek állapította meg. Ettől eltekintve olyan értesüléseink vannak, hogy a kinevezéseknél az áthelyezést kérő anyaországi közjegyzőket, illetve kinevezést kérő anyaországi helyetteseket csak akkor fogják figyelembe venni, ha az illető állásra megfelelő Erdélyben lakó igénylő nincs. Megjegyeztük azt is, hogy a kinevezéseknél az anyaországi igénylők figyelembevétele nem jelentene hátrányt,

mert az anyaországban megüresedő állásra viszont megfelelő számban erdélyi pályázókat lehetne kinevezni.

Az erdélyi állásszervezéseknél, a kinevezési előfeltételek megállapításánál a közjegyzői állás jogszolgáltatási fontosságának nem megfelelő mértékben való figyelembe vétele s a kinevezési direktivákról illetékes helyekről származó értesülések a közjegyzői karban nem túlságosan rokonszenves fogadtatásban részesültek. Ennek az általános hangulatnak szellemében történt a kar részéről az igazságügyminiszternél az az intervenció, amelyről e közlöny más helyén emlékezünk meg.

Közjegyzői kamarák közgyűlései.

A kir. közjegyzői kamarák közül legutóbb a szegedi kamara szeptember 8-án, a szombathelyi kamara pedig október hó 13-án tartotta meg rendes évi közgyűlését. A közgyűlésekről a tudósítást az alábbiakban hozunk.

A szegedi kamara közgyűlése.

A közgyűlésen megjelentek: Tarján Béla dr. elnök, Baranyi Antal dr., Bogdán Ernő dr., Demkó B. Pál dr., Endrey Antal dr., Földes Béla dr., Gálffy Ferenc dr., Ikrich Arnold dr., Janka Sándor dr., Mikó Kálmán dr., Mikosevits Dezső dr., Nagy Béla dr., Paczolay Károly dr., Sebestyén Kálmán dr., Széchényi István dr. kir. közjegyzők és Hajnal Endre dr. kir. közjegyzőhelyettes.

Tarján Béla dr. elnök a közgyűlést megnyitó beszédében megemlékezett mindenekelőtt arról, a magyar történelem szempontjából nagyfontosságú eseményről, amely szerint az 1940. augusztus 30-án kelt belvederi döntés következtében Erdély egy része a magyar szent Korona joghatósága alá visszacsatoltatott. Ezzel kapcsolatosan annak a reményének adott kifejezést, hogy az ország feltámadásához vezető úton ez még nem volt az utolsó stáció s hogy a világhelyzet még akként fog alakulni, hogy a történelmi Magyarország teljes területi épségében fel fog támadni.

Megállapítja az elnöki megnyitó, hogy a közjegyzői kart a legmélyebben érintő s ezidőszert a legaktuálisabb probléma a közjegyzői rendtartás reformjának legújabb ismét előtérbe állított kérdése. Felhozta ezzel kapcsolatban azt, hogy az 1900. december 8-án, tehát 40 évvel ezelőtt megtartott országos közjegyzői értekezlet a reform tárgyában részletesen megokolt felterjesztést intézett az akkori igazságügyminiszterhez s helyes elgondolásnak minősítette, hogy a közlöny szerkesztősége ezt a minden részleteiben ma is időszerű felterjesztését leköszölte. Regisztrálja az elnöki megnyitó a reform újabb aktualitásának egyes részleteit, s hangsúlyozottan megállapítja, hogy a reformtervezetben szereplő korhatár kérdése, amely tulajdonképpen Tasnádi Nagy András volt igazságügyminiszter elgondolása, az egész karban nagy konsternációt, súlyos aggodalmakat és nagymérvű ellenzést váltott ki. Felsorakoztatja ezután az elnöki megnyitó azokat az érveket, amelyeket a különböző kamarák a korhatár megvalósítása ellen felhoztak s amely érvekkel egyébként a Kir. Közjegyzők Közlönye is több alkalommal kellő részletességgel foglalkozott. Réméli az elnöki megnyitó, hogy a korhatár kérdésében az igazságügyminiszter a köz-

jegyzői kar álláspontját fogja elfogadni, s korhatár terhétől megszabadított, egyébként a kar kívánságait honoráló reformtervezetet fog a törvényhozás elé terjeszteni.

Megemlékezett még az elnöki megnyitó a pécsi kamara felterjesztésével kapcsolatosan néhány egészségesnek talált reform gondolatáról, így a közjegyzői szakvizsga bevezetéséről, annak törvényes szabályozásáról, hogy pályázat nélkül csak legalább 3 év óta működő közjegyző legyen áthelyezhető, továbbá a cum jure successionis helyettes kirendeléséről.

A kamara évi jelentését *Gálffy* Ferenc dr. titkár terjesztette elő. A jelentés mindenekelőtt a magyar reviziós törekvések tekintetében Erdély visszacsatolásával beállott újabb jelentős eredményről, Horthy Miklós kormányzó országgyarapító kormányzásának 20-ik évfordulójáról, majd Mátyás király születésének 500. évfordulójáról lelkes, hazafias szavakban emlékezett meg. Az igazságügyi kormányzat vezetésében beállott változást, a bajai és bácsalmási kir. járásbíróságoknak a szegedi táblához való csatolását, a kamara területén működő közjegyzők személyi viszonyai tekintetében beállott változásokat kommentálja ezután a jelentés, majd felsorolja azokat az új jogszabályokat, amelyek a közjegyzői kart a múlt év jogszabályalkotásának keretében érdeklík.

Foglalkozik a jelentés néhány, a közjegyzői hivatást érintő kérdéssel, ezek közül elsőnek azzal, hogy ismételen találkozott a kar perenkivüli ügyekben jogorvoslatok során olyan jogi állásponttal, amely szerint a közjegyző többek közt, telekkönyvi, gyámhatósági vagy illetékügyekben felfolyamodást, illetve felebbezést nem adhat be. Felemlíti Szeged város közigazgatási bizottságának gyámügyi küldöttsége egyik határozatát, amelyben kimondta, hogy a közjegyző magánfeleknek a gyámhatóság előtt, való képviselőre jogosultsággal nem bír s így a közjegyző felebbezést, vagy felfolyamodást ilyen ügyekben be nem adhat. Ezt az álláspontot a jelentés hibásnak és kellő joggal nem bírónak minősíti. Az 1874:XXXV. t.-c. 55. §-a szerint ugyanis a közjegyző jogosult perenkivüli ügyekben a hatóságokhoz és bíróságokhoz beadványt intézni. Ez a törvényhely, ha teljes képviselői jogkört nem is jelent, azt mindenesetre jelenti, hogy a közjegyzők a hatóságokhoz nemesak egyszerű beadványokat, hanem jogorvoslati beadványokat is intézhetnek. Célszerűnek találná a jelentés, e tárgyban felterjesztést intézni, egy megfelelő tájékoztató rendelet kibocsátása iránt.

Beszámol a jelentés ezután arról a téves felfogásról, mintha a szegényjogon kiállítandó ú. n. különélési tanúsítvány díját a felek egyáltalán nem tartoznak megfizetni. Ennek a felfogásnak következményeként a különélési tanúsítási ügyek a jelentés szerint járványszerűen elszaporodtak. Ezekkel a tanúsításokkal járó nagyarányú és nagyobb időt igénybevevő munka többletre s arra való tekintetel is, hogy a törvény ezáltal a válások megnehezítésének célját nem érte el, az 1930:XXXIV. t.-c. 56. §. 2. bekezdésének hatályon kívül helyezését kéri.

Közszerzeményi igény érvényesítése esetén a hagyatéki tárgyalási díjak megállapításának kérdésével foglalkozik a jelentés. Ezt a kérdést e közlöny hasábjain is több alkalommal tárgyaltuk. Megemlékeztünk a bíróságok e tekintetben ellentétes gyakorlatáról s magunk is arra az álláspontra helyezkedtünk, amit a jelentés akceptál, hogy t. i. a közszerzemény

tárgya ingóságok, vagy ingatlanok is tárgyalás alá vontatván, a díjszámítás ilyen esetekben a közszerzemény tárgya ingók vagy ingatlanok teljes értékének alapul vétele mellett eszközrendő.

A jelentés szerint a kamara területén 22 közjegyző működik, 7 helyettes és 3 jelölt van a nyilvántartási jegyzékbe bevezetve. A kamarához az elmúlt évben 305 ügydarab érkezett s ezeket a kamara mind elintézte. Két közjegyző ellen érkezett panasz, az egyik panasz ügyben az eljárást megszüntették, a másik ügyben az eljárás folyamatban van.

A kamara területén működő közjegyzők összesített forgalmi adatait 1938. évi adatokkal összehasonlítva a jelentés az alábbiakban tünteti fel:

Bevezetések száma:	1938. évben	1939. évben
1. Ügykönyvbe	4901	5391
2. Óváskönyvbe	1441	1282
3. Kjö. lajstromba	10536	9723
4. Bírói megbízások könyvébe	5	1
5. Másolatok és keresk. kivonatok hitelesítése sorkönyvébe	4192	6407
6. Fordítások könyvébe	164	232
7. Magánbeadványok könyvébe	961	938
Összesen:	22,200	23,974

A közgyűlés az évi jelentést és az abban foglalt előterjesztéseket nem különben az Endrey Antal és Janka Sándor számvizsgálók részéről előterjesztett jelentést egyhangúlag elfogadta. A számvizsgálói jelentés szerint a múlt évben az összebevétel volt 1771.08 P., kiadás 1347.73 P., s így pénztári maradványként 423.35 P. jelentkezett.

A közgyűlés tárgysorozatának végső pontjaként a választásokat ejtették meg, ezek eredményeként újból elnökké választották *Tarján* Béla dr. szegedi, választmányi rendes tagokká *Baranyi* Antal dr. gyulai, *Gálffy* Ferenc dr. szegedi, *Nagy* Béla dr. makói, *Szöke* Jenő dr. csongrádi, választmányi póttagokká *Ikrich* Arnold dr. szeghalmi és *Széchenyi* István dr. szegedi kir. közjegyzőket. Számvizsgálók lettek: v. *Haviár* Gyula dr. gyulai és *Paczolay* Károly dr. orosházi kir. közjegyzők. A titkári teendők ellátásával a közgyűlés újólág megbízta *Gálffy* Ferenc dr. kir. közjegyzőt.

A szombathelyi kamara közgyűlése.

A közgyűlésen jelen voltak: Pottyondy Béla dr. elnök, Balogh János dr., Bárdió Ferenc dr., Belesák Sándor dr., Cseresnyés Jenő dr., Demény Gyula dr., Dóczy Kálmán dr., Gallus Sándor dr., Hanny Tódor dr., Isoó Viktor dr., Kiss Aurél dr., König Sándor dr., Kukorelli György dr., Magyar Ferenc dr., Nagy Béla dr., Östör Lajos dr., Paár Lajos dr., ifj. Paár Lajos dr., Pigler István dr., Rátz Oszkár dr., Tóth Aurél dr., Samassa János dr., Szily Kálmán dr., Takács Jenő dr., Telman Sándor dr., Tóth Lajos dr., v. Uray László dr., Vajta Ferenc dr., Weidlich Lajos dr., Zakariás János dr., Zelliger Ernő dr. kir. közjegyzők, Buday Ferenc dr., Cselley János dr., Cseresnyés László dr., Puskás István dr. kir. közjegyzőhelyettesek.

Megjelent még a közgyűlésen vendégként *Szücs* István dr. Vasvár-megye főispánja, aki a közgyűlés megkezdése előtt átnyújtotta Pottyondy

Béla elnöknek a magyar érdemrend középkeresztjét s az erről kiállított okmányt. Meleghangú üdvözlő beszédben méltatta Pottyondy Béla dr. általános elismert érdemeit, amelyeket nem csak a közjegyzői pályán, hanem a közéletnek minden ágában, a vármegye és a város önkormányzati testületeiben, a társadalmi, egyházi és közigazgatási életben szerzett. A közjegyzői kar nevében *Hanny Tódor dr.* a kar felsőházi képviselője és az országos egyesület elnöke szintén bensőséges szavakkal üdvözölte a kamara elnökét magas kitüntetése alkalmából, kijelentve, hogy különösen a kartársak ismerik azt az érdemes és lelkiismeretes munkásságot, amelyet az elnök közel félszázados közjegyzői pályáján s különösen mint a kamarának immár 20 éve elnöke, a közjegyzői kar és az intézmény érdekében kifejtett.

Az üdvözlő szavakat *Pottyondy Béla dr.* elnök hatásán megköszönve az ezt követően elmondott közgyűlést megnyitó beszédében az ország újabb örvendős területi gyarapodásáról s ezzel kapcsolatosán a kormányzó, *Teleki Pál* miniszterelnök és *Csáky külügyminiszter* kimagasló érdemeiről emlékezett meg. Előadta, hogy ezúttal a közjegyzői rendtartás reformjával nem kíván foglalkozni, ellenben utal e vonatkozásban az előző közgyűlés és a szakirodalom állásfoglalására.

A kamara évi jelentését ifj. *Paár Lajos dr.* kir. közjegyző olvasta fel. A jelentés mindenekelőtt szintén méltatja a közelmúltak a magyar történelem szempontjából nagyjelentőségű eseményeit. Majd közli, hogy az elmúlt hónapokban a kamara tagjai közül sokan teljesítették katonai szolgálatot s ezzel kapcsolatosan megjegyzi, hogy ezeknek a közjegyzőknek iródtájában több hónapi kényszerszünet állott be, mert a kamara nem tudta teljesíteni a helyettesítés tárgyában hozzá intézett kéréseket. A kamara területén működő közjegyzőket illető személyi változásokról, kinevezésekről, kitüntetésekről és elhalálozásokról ad számot a jelentés, majd felel, hogy a kamaránál 12 jelöltet tartanak nyilván, akik közül 10-nek van helyettesi jogosítványa. A jelentés szerint a kamara a közjegyzői állásokra való pályázatok elbírálásánál elvi okokból kizárólag helyetteseket ajánlott kinevezésre és pedig az összes kamaráknál bejegyzett helyettesekre kiterjedő figyelemmel. A kamarához 10 közjegyző ellen érkezett be panasz, ezek közül 5 ügyben a kamara az eljárást beszüntette, 5 ügyben pedig az eljárás még folyamatban van. A kamara a múlt évben 453 beadványt intézett el. A kamara területén működő 41 közjegyző összesített ügyforgalmi adatait a jelentés az alábbiakban közli:

Bevezetések száma:	1938-ban	1939-ben
1. Az ügykönyvbe	3832	6794
2. Az óváskönyvbe	2793	3074
3. Örökösödési ügyek lajstromába	15235	21447
4. Bírói megbízások könyvébe	14	33
5. Másolatok és könyvkivonatok sorkönyvébe	4715	24102
6. Fordítások könyvébe	219	4529
7. Magánbeadványok könyvébe	730	1446
Összesen:	27,538	61,425

A közölt adatokhoz megjegyzi a jelentés, hogy a bevezetések növekedése nem az ügyforgalom növekedését jelenti, hanem annak oka az,

hogy a felvidéki közjegyzői állások közül többet csatoltak a kamara területéhez.

A jelentés a kamara vagyoni állapotára vonatkozó adatokat is előterjesztette s e szerint a kamarának múlt évi összes bevétele 3775.15 P., a kiadások összege 3006.01 P., pénztári maradványként mutatkozik tehát 769.13 P. A kamara vagyona a leltári tárgyakon kívül 3320.30 P. Ugyancsak a jelentésbe foglalták a jövő évi költségvetést és azt a javaslatot is, hogy a kamara évi tagsági díját 50 pengőben állapítsák meg.

A közgyűlés a jelentést, az abba foglalt zárószómadással, költségvetési előirányzattal s egyéb indítványokkal együtt egyhangúlag elfogadta.

A kamarai választások eredménye a következő: elnök *Pottyondy Béla dr.*, kamarai rendes tagok *Hanny Tódor dr.*, *Kmoskó Béla dr.*, *Magyary Ferenc dr.*, *Telman Sándor dr.*, póttagok *Róth Aurél dr.* és *Weidlich Lajos dr.*

A közgyűlés elé *Östör Lajos dr.* két indítványt terjesztett. Az egyik arra vonatkozik, hogy a községi jegyzők utasításának arra, hogy hagyatéki leltárt készítsenek abban az esetben is, amikor az örökhagyó ingatlanait — rendszerint a jegyzők közreműködésével — életében elidegenítette, azonban a tulajdonjog telekkönyvi átírása még nem történt meg. A másik indítvány arra vonatkozik, hogy a kamara bízta meg egyik tagját, akivel a többi tagok közölgék a sérelmesnek tartott bírósági, gyám, vagy más hatósági intézkedéseket, de közölgék azokat a határozatokat is, amelyek vitás esetekben helyes és kedvező döntést tartalmaznak. Ezekről a határozatokról az illető közjegyző évenként összefoglaló jelentést terjesszen a kamara választmányához. A közgyűlés mindkét indítványt elfogadta, s a beérkező jelentések összegyűjtésével *Östör Lajos dr.* kir. közjegyzőt bízta meg. Ugyancsak elfogadta a közgyűlés még *Vajta Ferenc kir.* közjegyzőnek azt az indítványát, mely szerint intézzen a kamara feliratot az igazságügyminiszterhez a 200 pengő értékhatárt meghaladó, élők között kötött telekkönyvi jogügyleteknél a közjegyzői hitelesítési kényszer bevezetése tárgyában.

Közlémények.

Közjegyzői kérdések a parlament előtt.

A képviselőház 1940. november 12-én tartott ülésén az igazságügyi tárca költségvetésének tárgyalása során *Petró Kálmán dr.* előadó részletesen kitért a közjegyzői intézmény időszerű kérdéseire is. A közjegyzői és helyettesi kar legnagyobb érdeklődésére méltán számot tartó beszédnek idevonatkozó részét, a képviselőházi napló alapján a következőkben közöljük:

„*Petró Kálmán dr.* előadó: A közjegyzői intézmény 1874-ben alkotott. Akkor a királyi közjegyzők hatásköre aránylag nagyon szűk körre korlátoztatott. A 66 éves közjegyzői törvény elavult, a haladó kor követelményeinek nem felel meg, természetesen reformra szorul. A miniszter úr már régebben elrendelte, a közjegyzői rendtartás novelláris úton való

reformjának előkészítését. Az idevonatkozó törvényjavaslat mielőbbi beterjesztése kívánatos volna. A királyi közjegyzőket — a testület tagjainak kiválósága folytán — alkalmasnak tartom arra, hogy a perenkívüli jogszolgáltatás jelentékeny részét lebonyolítsák. Éppen ezért kérem a miniszter urat, hogy a királyi közjegyzők hatásköre esetleg szélesebb terjedelemben állapíttassék meg. Fel kell hívnom az igazságügyminiszter úr figyelmét arra, hogy a közjegyzői kinevezéseknél, mint ahogy a miniszter úr eddig is tette, a jövőben is *mellőzze a rátermettségen, az alkalmasságon, a jogi szaktudáson kívüli befolyások érvényesülését.*

A királyi közjegyzők és ügyvédek gazdasági kérdéseinek tárgyalásánál meg kell említenem, hogy az elszaporodott zúgírások s az ingatlan, — hitelközvetítő és hasonló irodák mennyire károsak elsősorban a nagyközönség részére és mennyire veszik el a szakképzett erőktől az őket jogosan megillető munkakört. A szakképzetlen és sokszor lelkiismeretlen emberek a perek sokaságát okozzák könnyelmű tanácsaikkal. Bíróságaink a zúgírásokat nagyon elnézően kezelik, s a zúgírász, ha esetleg sikerül is rábizonyítani a cselekményt, néhány pengő büntetéssel szabadul, ami soha sincs arányban az oly nehezen ellenőrizhető gyakorlatának anyagi előnyeivel.“

Az előadói beszéd e részére válaszolva *Radocsay László dr.* igazságügyminiszter szószerint a következőket mondotta:

„Nem hagyhatom szó nélkül az általános megbecsülésnek örvendő közjegyzői kar igen értékes munkásságát sem. A felszólaló képviselő urak közül többen is méltóztattak érinteni azt, hogy a közjegyzői rendtartás reformja szükséges volna. Mindjárt itt jelentem be, természetesen csak egészen futólag, hogy most már dolgozunk egy ilyen novellatervezeten, amely azonban még nem érett meg arra, hogy arról részletesebben tudjak szólni.

A közjegyzőhelyetteseken pedig lehetőleg igyekeztem valamennyire segíteni, amennyiben az eddig eszközölt közjegyzői kinevezéseknél — és most ne méltóztassanak rám az ügyvéd urak nagyon haragudni — *egyellenegy esetben sem neveztem ki más, mint közjegyzőhelyettest s teszem ezt addig, ameddig az ő egészen jogos igényeik kielégítést nem nyernek.*“

Azt hisszük, aligha túlozunk akkor, amikor megállapítjuk, hogy a közjegyzői intézmény ilyen beható és jóindulatú méltánylásban az igazságügyi tárca előadója részéről eddig igen ritkán részesült s ezért azt e helyen őszinte hálával és köszönettel regisztráljuk. Ennek a megnyilatkozásnak súlyát és jelentőségét különösen emeli az a körülmény, hogy az előadó a parlament egyik legkiválóbb és legtiszteltebb jogász-képviselője, aki ezenkívül az egri ügyvédi kamara elnöke; kiemelkedő egyénisége tehát éppen annak az ügyvédi karnak, amelyhez való meleg, testvéri viszonyát a közjegyzői kar a maga részéről mindig ápolni és erősíteni törekedett.

Radocsay László igazságügyminisztert a magyar közjegyzői kar már eddigi nyilatkozatai és ténykedései alapján is méltán igaz jóakarójának tekintette és teljes bizalommal, felfokozott reménykedéssel nézett további működése elé. Ugy érezzük: ezt a bizalmat, ezt a reménykedést bőségesen igazolja ez a legújabb gesztusa, amellyel most már az egész ország nyilvánossága előtt tett tanúságot intézményünk iránt érzett megbecsüléséről és arról

az elhatározott szándékáról, hogy annak jövőjét úgy tárgyi, mint személyi tekintetben biztosítani fogja.

Különös örömet okozhatnak a fent ismertetett megnyilatkozások a közjegyzőhelyettesi karban, amely oly sok csalódás után újból erőskező atyai jóakarót nyert az igazságügyminiszter személyében s amelynek legfájóbb sérelmei így belátható időn belül feltétlen orvoslásra számíthatnak. Nekünk pedig, különös elégtételünkre szolgál, hogy a *közvéleményt* képviselő előadó, — és a *hivatalos felfogást* kifejező miniszter egyaránt leszögezték magukat az általunk mindig hangoztatott álláspont mellett a közjegyzői törvény reformja, illetve annak időszerűsége annyit vitatott kérdésében.

A közjegyzői kar képviselői az igazságügyminiszternél.

Radocsay László dr. igazságügyminiszter november hó 22-én a felsőházban a közjegyzői kar részéről *Lázár Ferenc dr.* felsőházi tag, a budapesti kir. közjegyzői kamara elnöke, *Hanny Tódor dr.* felsőházi tag, a közjegyzői kar felsőházi képviselője, vitéz *Endrey Antal dr.* felsőházi tag, hódmezővásárhelyi kir. közjegyző és *Kovácsy Albert dr.* marosvásárhelyi megbízott közjegyző, a marosvásárhelyi közjegyzői kamara volt elnöke felkeresték, hogy vele az erdélyi közjegyzőségek betöltésének kérdéséről tárgyaljanak. Karunk nevezett felsőházi reprezentánsai és az erdélyi magyar közjegyzői kar egyik régi vezető tagja különösen hangsúlyozták az igazságügyminiszter előtt a magyar közjegyzői kar magas szellemi, erkölcsi és jogászai nívója megőrzésének és fenntartásának szükségességét és nem hallgatták el e tekintetben a közjegyzői kar részéről fennforgó aggodalmakat sem. Köztudat szerint a közigazgatási és bírósági kinevezések után a most felszabadult keleti és erdélyi országrészekben közel sem maradt anynyi kimagasló jogász, aki egyéniségénél fogva egyébként is alkalmas lenne a közjegyzői tisztt betöltésére, — épp ezért rendkívül kívánatos és szükséges, hogy épúgy miképp a bírósági és közigazgatási állások betöltésénél is történik, a közjegyzői állások betöltésénél is a már bevált és gyakran helyi kapcsolatokkal, vagy származással is rendelkező és áthelyezést kérő érdemes kir. közjegyzők közül többen helyeztessenek át, — és természetesen a csonka-magyarországi alkalmas és ezen részeken elhelyezkedni óhajtó, kitünően minősített kir. közjegyzőhelyettesi karból is számosan neveztessenek ki, — hogy egyrészt a joggyakorlat egyöntetűsége, de meg az a magas szint is megővható legyen, amelyen a magyar közjegyzőség áll és maradni is kíván.

Vitézi eskü. Galántai *Fekete* László dr. budapesti kir. közjegyző, m. kir. kormányfőtanácsos Budapest székesfőváros vitézi székkapitánya előtt vitézi esküt tett. A magyar közjegyzői karnak ez a kimagasló tehetségű,

a kari érdekekben is sokirányú hasznos és értékes szolgálatokat tett tagja az eskü letételével a vitézi rend tagja lett.

A Magyar Jogász Egylet díszközgyűlése. A Magyar Jogász Egylet Erdély visszacsatolása alkalmából november hó 20. napján *Angyal Pál* egyetemi tanár elnöklete alatt díszközgyűlést tartott. *Bíró Balázs* dr. közigazgatási bíró, a kolozsvári Ferenc József tudományegyetemnek még a világháború előtt habilitált magántanára „Erdély jogi szelleme“ címen tartott a díszközgyűlésen szabad előadást, amelyben vázolta az erdélyi magyar, illetve székely nép jogalkotó jellegzetességét, amely a szabadság, függetlenség és önkormányzat gondolatában testesül meg. Az erdélyi jogi szellem megfelelő érvényesülése érdekében is vissza kell állítani a jog uralmába, az erkölcs és a tisztességbe vetett hite. Minden népet csupán saját természetének törvényei szerint lehet az előadó szerint vezetni s a szent Korona egységében kell ma is a népnek és a hatalomnak egyesülnie.

Katonai szolgálat beszámítása a joggyakorlati időbe. Az egységes bírói és ügyvédi vizsgára bocsátáshoz szükséges joggyakorlat idejébe az igazságügyminiszternek most megjelent (l. Bp. Közlöny, 1940. X. 22., 266. sz.) 63.800/1940. I. M. számú rendelet szerint és annak korlátai között bele kell számítani az 1939. évi február 1-től 1940. december 31-ig tartaléki, vagy póttartaléki kötelezettség alapján teljesített tényleges katonai szolgálat két hónapot meghaladó részének a felét, de legfeljebb 3 hónapot.

* * *

Közjegyző iroda jártassággal bíró *gépírónőt* — esetleg kíségetésre — és önálló működésre képes közjegyző *helyettes* keresek, német nyelv-ismeret kívánatos. Dr. Richter Richárd kir. közjegyző, Budapest, VII., Károly-körút 3/a.

Közjegyzői irodavezetőnek ajánlkozom, 13 évi közjegyzői irodai gyakorlattal, perfekt magyar-román és román-magyar fordító vagyok. Kitűnő referenciákkal rendelkezem. Rodán Ottó okl. jegyző, Margitta, Bihar vármegye.

Közjegyző *helyettesi* állást keres Gráczy Károly dr. volt temesvári közjegyzőhelyettes, Szeged, Dugonics-uca 42.

Közjegyző *helyettesi, jelölti* esetleg más irodai *alkalmazotti* állások közvetítését vállalja a Magyarországi Kir. Közjegyzőhelyettesek Országos Egyesülete, *Östör* András dr. titkár címén, Budapest, V., Berliini-tér 4. Telefon: 121—060.

Kihirdetett törvények :

az 1940. évi XXVI. t.-c. a román uralom alól felszabadult keleti és erdélyi országrésznek a Magyar Szent Koronához visszacsatolásáról és az országgal egyesítéséről,

az 1940. évi XXVII. t.-c. a keresztény vallásfelekezetek egyháznagyjainak és képviselőinek felsőházi tagságáról,

az 1940. évi XXVIII. t.-c. a Magyar Királyi Ferenc József Tudományegyetem újjászervezéséről és a Magyar Királyi Horthy Miklós Tudományegyetem felállításáról.

Rendeletek :

139.600/1940. P. M. sz. Az egyenesadókra vonatkozó egyes törvényes rendelkezések módosításáról és kiegészítéséről szóló 1940:XXII. t.-c. 19. §-ának életbeléptetése és végrehajtása.

139.700/1940. P. M. sz. Az egyenesadókra vonatkozó egyes törvényes rendelkezések módosításáról és kiegészítéséről szóló 1940:XXII. törvény-cikknek 25., 26. és 27. §-ának végrehajtása.

130.500/1940. P. M. sz. Az egyenesadókra vonatkozó egyes törvényes rendelkezések módosításáról és kiegészítéséről szóló 1940:XII. törvény-cikknek a földadót tárgyaló I. fejezete végrehajtása.

129.497/1940. P. M. sz. A feltételeken vagy feltétel nélkül illetékmentesen kiállítható okirat kiállítását kérő beadvány illetékmentessége.

9000/1940. I. M. sz. A földbirtokrendezés befejezésével kapcsolatos tennivalók ellátásáról szóló 1931:XXXV. törvény-cikk végrehajtásához szükséges rendelkezések.

7670/1940. M. E. sz. A váltók fizetés végétti bemutatásának az óvás felvételének átmeneti elengedéséről.

160.142/1940. P. M. sz. Az idegen államok pénznemeiben megállapított értékeknek az illetékek, továbbá a fényűzési és forgalmi adók megállapítása szempontjából pengő értékre való átszámítása.

Jogi- és illetékügyi irodalmi szemle.

Gazdasági Jog (I. évfolyam 8. és 9. számok). A 8. szám tartalma szerint a nagy történelmi eseményt, Erdély egy részének visszacsatolását, javarészen erdélyi vonatkozású cikkek és közleményekkel erdélyi számként kívánja megünnepelni. A szám élére megható emléksorokat irt *Kuncz Ödön* egyetemi tanár, a folyóirat kitűnő szerkesztője. *Szladits* Károly egyetemi tanár írta e szám első cikkét Az Erdély-részi magánjog címen. A cikk elsőnek foglalkozik az azóta is az érdekelt jogászai körök állandó vita tárgyaként szereplő azzal a kérdéssel: megokolt-e, hogy Erdélyben az impérium változás után továbbra is az Opt. maradjon meg a magánjog gerincének, vagy ha nem, mit tegyünk helyébe. Történelmi visszatekintés után megállapítja, hogy az Opt.-t ma már önmagáért régi alakjában fenntartani nincs okunk s így fokozott erővel lép előtérbe a jogegység helyreállításának szempontja, mint jogpolitikai irányelv. A jogegységnek kodifikált alakban való helyreállítása csak egyetlen módon, az egységes magyar magánjogi törvénykönyv megvalósítása útján volna elérhető. Mert azonban a magánjogi kódex tető alá hozásához hosszabb idő és nyugodtabb munkaviszonyok szükségesek, a jogegység helyreállításának egyetlen gyors módjaként mutatkozik a magyar magánjog szabály állományának úgy, amint az az anyaországban él, a visszacsatolt erdélyi részekre való kiterjesztése. Mindenesetre — jegyzi meg érdekes cikkében az illusztris szerző, az új jogi berendezkedés terén is számolni kell Erdély népének óhajlásával s a jogegységesítés módszereinek és mértékének megállapításában az erdélyi jogászság közreműködése is szükséges. Egymást megérteni nem lesz nehéz, mert nem arról van szó, hogy idegen jogrendszert tukmáljunk az erdélyi

jogélethez, hanem ellenkezőleg arról, hogy azt megszabadítsuk a ránehezedő idegen elemektől. A jogászai únió jegyében való összefogás lesz örömeinknek legszebb betetőzése — fejezi be széles körökben méltán komoly figyelmet keltett cikkét Szladits professzor. A másik külön cikkét ennek a számnak Hiteljogi kérdések Erdélyben címen Rittinger Imre írta. A Szemle rovat erdélyi vonatkozású közleményei. A váltójog Erdélyben és Az erdélyi román bankjog, a Jogalkotás rovatban viszont ismertetik a visszacsatolással kapcsolatosan addig megjelent jogszabályokat. — A 9. szám két tanulmányt közöl. Az egyiket *Nizsalovszky* Endre dr. egyetemi tanár írta A Magánjogi Törvénykönyv külföldi visszhangja címen, a másik tanulmány szerzője *Ruff* Lajos s a címe: A társasági szerződéssel összefüggő egyes kérdések a korlátolt felelősségű társaságnál. A Szemle rovat közleményei sorában *Bartal* Ernő dr. ismerteti az Erdélyben hatályos kereskedelmi jogot. Ebben s a Jogalkotás, Irodalom és Hírek rovatok a szak-közlemények egész sorozatát hozzák. Mindkét szám melléklete a tőzsdei joggyakorlati eseteket közlő Tőzsdei Jog.

Deutsche Notar-Zeitschrift. (40. évfolyam 8. és 9. számok.) Az egységes német közjegyzői kar hivatalos lapja legújabbán megjelent számai a közjegyzői működés tekintetében ezúttal is fontos közleményeket, cikkeket és hivatalos közléseket hoznak. E számok tartalmából figyelemre méltó az a közlés, mely szerint a német közjegyző és ügyvéd helyettesek tekintetében nagy hiány mutatkozik. Legutóbb bejelentettek kb. 550 állást, amelyből csak 103-at tudtak megfelelő jelöltekkel betölteni. Most már nyugdíjas bírákkal és közigazgatási tisztviselőkkel kísérik meg az állásokat betölteni. Így is azonban az alkalmazást nyújtani kívánó ügyvédek és közjegyzők a legsúlyosabb nehézségekkel küzdenek. Ebből a jelenségből a jogi foglalkozási ág iránt az érdeklődés alapos megcsappanására lehetne következtetni, amelynek okaival érdemes volna foglalkozni.

Magyar Jogi Szemle. (XXI. évfolyam 17. szám.) E szám vezető helyén hozza Töreky Géza kúriai elnöknek a m. kir. Kúria és Puky Endre elnöknek a közigazgatási bíróság ünnepi teljes ülésén Erdély egy részének visszacsatolása alkalmából mondott beszédeit. Schuszter Rudolf figyelemre méltó cikkét közli ezután, amelyben nem találja helyesnek Erdélyben a kodifikálatlan magyar magánjog behozatalát, mert az erős visszahatást váltana ki a kodifikált osztrák jog rendelkezéseire hozzá szokott jogkereső közönségekben. Az osztrák jog fenntartása viszont a kétféle jog terület hátrányait hozná. A dilemmából kivezető utat csak a sürgős kodifikálásban látná. Czigliányi Aladár, From László és Rónay Nándor cikkeit a Szemle, Kritikai szemle és Irodalom rovatok közleményeit találjuk még e számban.